

**ПУБЛІКАЦІЇ КРАЄЗНАВЧОГО ХАРАКТЕРУ
В «ХАРЬКОВСКОМ СБОРНИКЕ»
(ДО 130-РІЧЧЯ ВИДАННЯ)**

Друга половина XIX ст. — період значних змін в Російській імперії. Завдяки модернізаційним процесам, які охопили суспільство країни в цей час, з'явилась потреба в періодичних виданнях та публікаціях з локальної історії. В структурі періодики Харківщини важливе місце займає «Харьковский сборник», який видавався в період з 1887 р. по 1898 р. (всього вийшло 12 номерів). Це видання було додатком до «Харьковского календаря» (1869–1917 рр.) — статистичного збірника, який висвітлював на своїх сторінках практично всі сторони життя Харкова та губернії.

Актуальність нашої теми пов'язана з тим, що «Харьковский сборник» та його змістовна частина ще не були досліджені. Між тим, у виданні публікували свої матеріали такі видатні діячі Харківщини, як Д. І. Багалій (1857–1932), М. Ф. Сумцов (1854–1922), А. М. Краснов (1862–1915) та ін. На сторінках збірника містяться різноманітні матеріали, які представляють інтерес для тем з історії Харківщини та краєзнавства. Крім того, у 2017 р. «Харьковскому сборнику» виповнилось 130 років.

Джерельну базу нашої роботи складають випуски «Харьковского сборника» та статті, які надруковані в ньому з питань місцевої історії.

Нами використовувалися наступні методи: спеціальний історико-генетичний, а також загально наукові аналізу та синтезу. Історико-генетичний метод дозволив нам дослідити зміни, які вносилися у видання відносно його змісту та структури (з 1888 р. структура збірника почала розподілятися на відділи, наприклад, статистико-економічний, матеріали з етнографії краю та ін.). Методи аналізу та синтезу дозволили нам визначити основні питання, які публікувалися в матеріалах краєзнавчого характеру в збірнику, а також узагальнити їх.

На сторінках «Харьковского сборника» друкувалися статті, які вийшли з-під пера істориків, краєзнавців, етнографів, ботаніків, географів та інших представників різних галузь знань. Однак, основною ідеєю збірника було розміщення матеріалів саме з вивчення Харківщини.

Причому, висвітлювалися такі аспекти, як історичний розвиток краю, економічний стан, природа, духовне життя тощо. Чимало уваги приділялося видатним постатям в історії Харкова та губернії (наприклад, стаття «Замечательные уроженцы и деятели Харьковской губернии», 1887 р. та ін.).

Варто зазначити, що в збірнику розміщувалися не лише наукові дослідження про Харківщину, а й мемуарні матеріали щодо історії краю. Так, наприклад, у першому випуску збірника були надруковані розвідки: «г. Харьков 20-х и 30-х годов. По воспоминаниям Ф. О. Рейнгардта» та «Из воспоминаний В. И. Ярославского о городе Харькове и Харьковской губернии» та ін.

Багато уваги приділялося етнографічним даним про Слобожанщину. З восьмого номеру збірника (1894 р.) ці матеріали публікувалися в окремому відділі («Материалы для этнографического изучения Харьковской губернии» або «Материалы по этнографии края»). В статтях такого характеру висвітлювалися питання про народні свята, пісні, одяг та ін. З цього ж номеру збірника почали друкуватися етнографічні матеріали з вивчення слобід Старобільського повіту Харківської губернії.

Крім того, у збірнику публікувалися уривки з монографій вчених, які стосувалися й питань красназавства. В окремому відділі вони почали виходити з 11 випуску (1897 р.). Наприклад, у ряді номерів була надрукована монографія Л. О. Павловича «Очерки растительности Харьковской губернии и соседних с нею местностей» та ін.

Таким чином, «Харьковский сборник» розміщував на своїх сторінках різноманітні наукові статті, які стосувалися питань історії та красназавства Харківської губернії. Значна кількість цих праць була присвячена вивченню побуту населення, історії Харкова та губернії і т. д. Це видання є важливим красназавчим джерелом, оскільки висвітлює різноманітні сторони життя регіону: від дослідження рослинності до економічного розвитку, від духовності до історії краю.